

ΤΑΞΗ: Α΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Ημερομηνία: Κυριακή 31 Μαρτίου 2013

Διάρκεια Εξέτασης: 2 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Παραολυμπιακοί Αθλητές: Πρότυπα υπέρβασης και έμπνευσης

Τα κοινωνικά πρότυπα ή μοντέλα συχνά εμπνέουν με τη συμπεριφορά τους το κοινωνικό σύνολο. Ποιος είναι όμως ο λόγος που ωθεί τους ανθρώπους και ιδιαίτερα τους νέους να υιοθετήσουν κοινωνικά πρότυπα; Η κοινωνική μάθηση είναι μια διαδραστική και εξελισσόμενη διαδικασία, η οποία επιτυγχάνεται μέσω της παρατήρησης συγκεκριμένων συμπεριφορών και δράσεων. Επομένως, τα κοινωνικά πρότυπα διακρίνονται για τα σωματικά, πνευματικά ή φυσικά χαρακτηριστικά τους. Οι αθλητές και ειδικά οι ελίτ¹, θεωρούνται ως ιδώματα για τους νέους, καθώς συνδυάζουν μια εξαιρετικά δυναμική και φυσικά ελκυστική προσωπικότητα. Επιπλέον, πρεσβεύουν τα υψηλά ιδανικά και συναισθήματα που πηγάζουν από τον αθλητισμό. Τα ιδανικά αυτά περιλαμβάνουν το fair play² και το σεβασμό στον αντίπαλο ανεξαρτήτως εθνικών, πολιτιστικών, θρησκευτικών, πολιτικών και ατομικών διαφορών. Επομένως, οι αθλητές ενσαρκώνουν ιδανικά που διδάχτηκαν στην αθλητική αρένα και που μεταφέρουν αργότερα στην καθημερινότητά τους. Τα ιδανικά αυτά έχουν επομένως θετικό αντίκτυπο τόσο στα άτομα όσο και στην κοινωνία γενικότερα. Ο Πιέρ Ντε Κουμπερτέν, αναβιωτής των σύγχρονων Ολυμπιακών αγώνων, υποστήριξε ότι τα πνευματικά χαρακτηριστικά των νέων θα μπορούσαν να αναπτυχθούν μέσα από τις αθλητικές τους εμπειρίες και να χρησιμοποιηθούν στη μετέπειτα ζωή τους. Με αφορμή τους παραολυμπιακούς αγώνες που διεξάγονται αυτό το διάστημα στο Λονδίνο, ο ρόλος των κοινωνικών προτύπων φαντάζει πιο σχετικός από ποτέ. Οι προσπάθειες των αθλητών με αναπηρίες αποτελούν ένα πηγάδι έμπνευσης και θαυμασμού. Οι παραολυμπιακοί αγώνες συχνά αναφέρονται ως η γιορτή της διαφορετικότητας.

Το βαθύτερο νόημά τους όμως είναι άλλο. Οι αθλητές των παραολυμπιακών αγώνων, αναμφίβολα είχαν δυσκολότερη αφετηρία στην αθλητική τους καριέρα. Τα σωματικά εμπόδια που ίσως για πολλούς φαντάζουν ανυπέρβλητα δεν συγκρίνονται με τα πνευματικά. Το να καταφέρεις να αγωνίζεσαι σε ένα παγκόσμιο αθλητικό γεγονός κρύβει αμέτρητες στιγμές πόνου, δακρύων, συγκίνησης, πνευματικής αστάθειας και τάσεων απομάκρυνσης από το στόχο. Οι αθλητές αυτοί δεν αγωνίζονται για τη δόξα, τα μετάλλια, ή τις χορηγίες. Αγωνίζονται, για να αποδείξουν

πρώτα στον εαυτό τους και μετά σε όλους εμάς, ότι η δύναμη της θέλησης υπερνικά όλα τα φυσικά εμπόδια. Δεν υπάρχει τίποτα που να μην μπορείς να κάνεις με το σώμα σου, αρκεί να καταφέρεις να αντλήσεις τη δύναμη που πηγάζει από το μυαλό σου. Οι αθλητές των παραολυμπιακών αγώνων μεταφέρουν μέσα από τις προσπάθειές τους μηνύματα που ξεπερνούν το «σημασία έχει η συμμετοχή και όχι η νίκη». [...] Αν υπάρχουν παραδείγματα προς μίμηση ή κοινωνικά πρότυπα, αναμφισβήτητα οι παραολυμπιακοί αθλητές είναι οι πιο κατάλληλοι. Ως μέλος της οργανωτικής επιτροπής του Λονδίνου 2012 είχα την ευκαιρία να μοιραστώ την προσπάθεια και τις συγκινήσεις που μας χάρισαν οι αθλητές μας. Η κοινωνία μας όμως έχει ανάγκη από τέτοια πρότυπα και πέρα από τους παραολυμπιακούς αγώνες. Ας συνεχίσουμε να στηρίζουμε λοιπόν την προσπάθεια των ελλήνων αθλητών και όταν θα πέσει η αυλαία των αγώνων. Ας διδαχτούμε λοιπόν από τη διαφορετικότητα και τα μηνύματα που περνάει γιατί η ποικιλομορφία αποτελεί τη βάση της δημιουργικής δράσης και έμπνευσης.

Κείμενο της Νίκης Κούτρον, ελαφρά διασκευασμένο από το διαδίκτυο (<http://greekteachers.gr>)

2. Το γκρέμισμα των ειδώλων

Δεν θα το αντέξω εάν κι ο Όσκαρ Πιστόριους³ βρεθεί σκάρτος! Αν ο τύπος που θαυμάσαμε, υπόκλιθήκαμε για το μεγαλείο της ψυχής του και της θέλησης βρεθεί ένοχος για το φόνο της φίλης του. Η ιστορία με τον Αρμστρονγκ⁴ πρόσφατα, με τον Σίμπσον⁵ παλαιότερα, ίσως με τον Πιστόριους τώρα έρχεται να μας χτυπήσει στην πιο ευαίσθητη χορδή μας: Την ανθρωπιά.

Όλοι από τους πιο αφελείς, μέχρι αυτούς που θέλουν να περνιούνται για έξυπνοι έχουν έναν κοινό παρανομαστή. Θέλουν να θαυμάζουν κάποιους. Προσοχή: Μπορεί να μην θέλουν να τους μοιάσουν, αλλά απλά να τους θαυμάσουν.

Ξέρω απατεώνες, κομπιναδόρους που ενώ έχουν κάνει του κόσμου τις οικονομικές απάτες θαύμαζαν κάποιους τίμιους που δεν έδιναν σημασία στο χρήμα. Άλλες φορές αιμοσταγείς δολοφόνοι μπορεί να κλάψουν επειδή πέθανε το καναρίνι του γείτονα και πάει λέγοντας.

Όλοι μας έχουμε βαθιά κρυμμένες μέσα μας κάποιες αντιδράσεις που φανερώνουν την ανθρωπιά μας. Γινόμαστε όμως όλοι αμείλικτοι με αυτούς που παίζουν με τις βαθιά κρυμμένες ανθρώπινες συμπεριφορές. Οι περισσότεροι τρελαθήκαμε όταν μάθαμε ότι ο Αρμστρονγκ εκμεταλλευόμενος τον καρκίνο έβγαλε του κόσμου τα λεφτά. Το έκανε επιχείρηση πρώτου μεγέθους. Όπως κι εκνευριστήκαμε όταν ο Σίμπσον σκότωσε τη γυναίκα του και τον εραστή της υλοποιώντας ένα καλά οργανωμένο σχέδιο.

Ο κόσμος ασχολείται και αγανακτεί ακριβώς επειδή έπαιξαν με τα συναισθήματά του. Η απάτη και στον αθλητισμό είναι πλέον νόμος. Το να χτυπήσεις τον άλλο στην ευαίσθητή του χορδή δεν το αντέχει κανένας.

Μακάρι ο Πιστόριους να είναι απλά το θύμα σε μια τραγική ιστορία. Μακάρι να μην είχε προγραμματίσει να σκοτώσει τη φίλη του. Μακάρι να είναι το τελευταίο οχυρό σε μια κοινωνία που καθημερινά σου θυμίζει ότι η λέξη «εμπιστοσύνη» δεν υπάρχει...

Κείμενο του Άγγελου Μενδρινού, ελαφρά διασκευασμένο από το διαδίκτυο (<http://www.pamesports.gr>)

Λεξιλόγιο

1. οι ελίτ = οι καλύτεροι, οι εκλεκτοί
2. fair play = τίμιο παιχνίδι
3. Όσκαρ Λέοναρντ Καρλ Πιστόριους: γεννημένος στις 22 Νοεμβρίου 1986. Είναι Νοτιοαφρικανός δρομέας γνωστός και ως «ο γρηγορότερος άνθρωπος χωρίς πόδια». (wikipedia.org)
4. Λανς Άρμστρονγκ: Αμερικανός ποδηλάτης, που κάνοντας χρήση αναβολικών και ψευδόμενος επ’ αυτού, κατάφερε να ανακηρυχθεί επτά διαδοχικές φορές (1999-2005) νικητής του γύρου της Γαλλίας (Tour De France), του μεγαλύτερου αγώνα ποδηλασίας στον κόσμο. (wikipedia.org)
5. Τζέι Σίμπσον: Επαγγελματίας παίκτης του αμερικανικού ποδοσφαίρου.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

- A1.** Ποιοι είναι οι λόγοι που ωθούν ιδιαίτερα τους νέους να υιοθετήσουν κοινωνικά πρότυπα, όπως αυτά από το χώρο του αθλητισμού, σύμφωνα με τη συγγραφέα του πρώτου κειμένου; Η απάντησή σας να μην ξεπερνά τις 100-110 λέξεις.
Μονάδες 5
- A2.** Στη δεύτερη παράγραφο του πρώτου κειμένου η συγγραφέας αναλύει το βαθύτερο νόημα των παραολυμπιακών αγώνων. Ποιο είναι αυτό; Η απάντησή σας να κυμανθεί στις 90 λέξεις περίπου.
Μονάδες 5
- A3.** Να συγκρίνετε τα δύο κείμενα που σας δόθηκαν ως προς το περιεχόμενο και να καταγράψετε τη μεταξύ τους σχέση (90 λέξεις περίπου).
Μονάδες 10
- B1.** Να βρείτε τον **τρόπο-μέθοδο** με τον οποίο αναπτύσσεται η τέταρτη παράγραφος του δεύτερου κειμένου («Όλοι μας έχουμε ... καλά οργανωμένο σχέδιο»). Για ποιο λόγο ο συγγραφέας επέλεξε τη μέθοδο αυτή;
Μονάδες 5
- B2.** ή, **επομένως, επιπλέον, όμως, επειδή:** Ποια νοηματική σχέση εκφράζει η χρήση καθεμιάς από τις παραπάνω λέξεις στα δύο κείμενα που διαβάσατε;
Μονάδες 5

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2013

E_3.N1(ε)

B3. «βρεθεί σκάρτος», «θέλουν να περνιούνται για έξυπνοι», «έχουν κάνει του κόσμου τις οικονομικές απάτες», «Οι περισσότεροι τρελαθήκαμε», «έβγαλε του κόσμου τα λεφτά»: Οι παραπάνω λέξεις/φράσεις ανήκουν στο επίπεδο του προφορικού λόγου. Να τις αποδώσετε με ύφος πιο επίσημο.

Μονάδες 5

B4. Αφού λάβετε τη σημασία που έχουν οι παρακάτω φράσεις, να σημειώσετε στο τετράδιό σας σε ποιες από αυτές η γλώσσα λειτουργεί **αναφορικά** και σε ποιες **ποιητικά**.

- α. Τα υψηλά ιδανικά πηγάζουν από τον αθλητισμό.
- β. Το βαθύτερο νόημά τους είναι άλλο.
- γ. Τα πνευματικά χαρακτηριστικά των νέων θα μπορούσαν να αναπτυχθούν μέσα από τις αθλητικές τους εμπειρίες.
- δ. Η ιστορία με τον Πιστόριους τώρα έρχεται να μας χτυπήσει στην πιο ευαίσθητη χορδή μας: Την ανθρωπιά.
- ε. Μπορεί να μην θέλουν να τους μοιάσουν, αλλά απλά να τους θαυμάσουν.

Μονάδες 5

Γ. Σε ένα άρθρο που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας, να καταγράψετε την επίδραση των αρνητικών προτύπων στην ψυχοσύνθεση των εφήβων και να επισημάνετε τους φορείς εκείνους που θα τους βοηθήσουν να υιοθετήσουν υγιή πρότυπα (400 περίπου λέξεις).

Μονάδες 60